

ΟΙ ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ

1960

1970

1980-1990

-ΠΟΠ ΑΡΤ

-ΟΠ ΑΡΤ

-ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

-ΕΝΝΟΙΑΚΗ ΤΕΧΝΗ

-ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

❖ Ο όρος **Ποπ Αρτ** (popular art) αναφέρεται στο καλλιτεχνικό κίνημα που αναπτύχθηκε αρχικά στη Μεγάλη Βρετανία και αργότερα στην Αμερική στα τέλη της δεκαετίας του '50. Γεννήθηκε ως μια αντίδραση στη σοβαρότητα του αφηρημένου εξπρεσιονισμού, προβάλλοντας κατά κύριο λόγο σύμβολα του καταναλωτισμού, απλά αντικείμενα που ανάγονταν σε έργα τέχνης, αλλά και θέματα δανεισμένα από την κουλτούρα των κόμικς.

Τίμποντ – Τρεις μηχανές

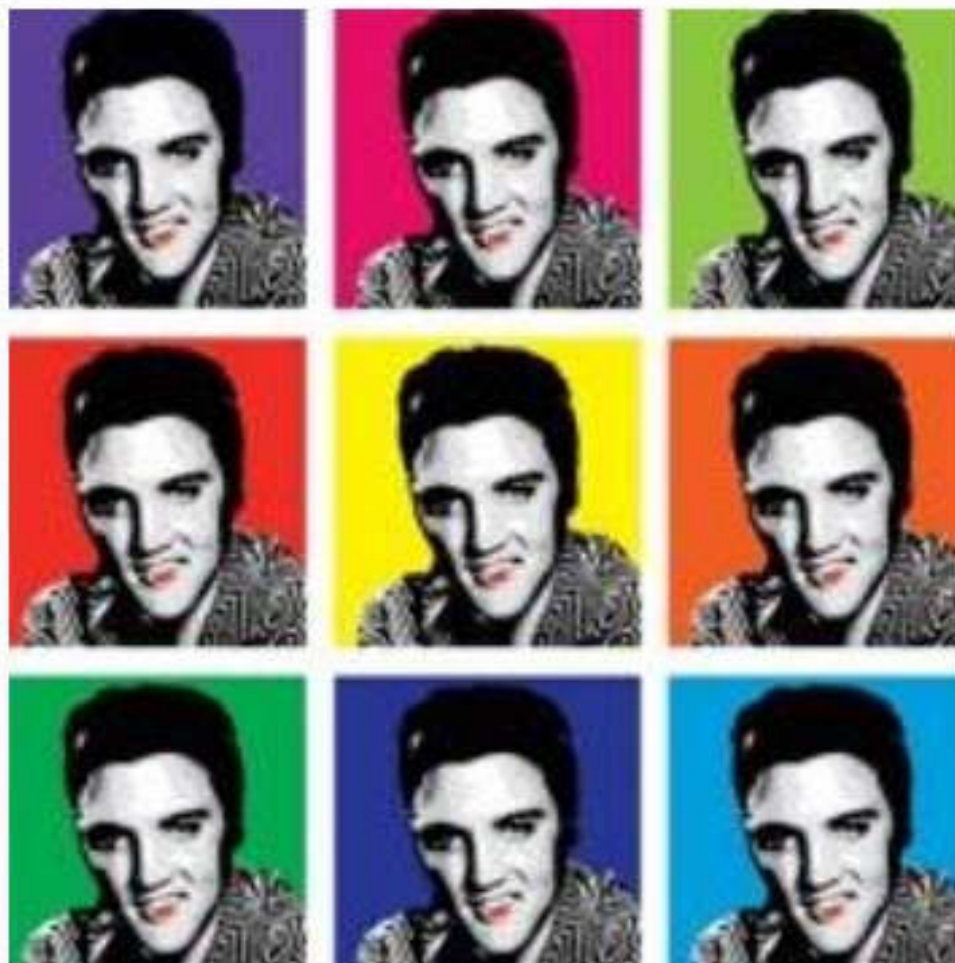
Λίχτενσταϊν – Κορίτσι που πνίγεται

❖ Αφετηρία της ήταν η μαζική λαϊκή κουλτούρα της μεγαλούπολης και στόχος της η δημιουργία μιας νέας αισθητικής, όπου θα κυριαρχούσε το στοιχείο της αναλωσιμότητας. Η ιδέα της προόδου, η βιομηχανία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και η λατρεία των αστέρων του Χόλυγουντ γνώρισαν μια άνθηση, ιδιαίτερα στη Νέα Υόρκη, το πολιτιστικό κέντρο των Η.Π.Α.

- ❖ Η Ποπ Αρτ αν και παίρνει την ονομασία της από τη λέξη popular δεν είναι λαϊκή τέχνη. Ονομάζεται όμως έτσι γιατί χρησιμοποιεί στοιχεία από το καθημερινό περιβάλλον και μάλιστα στοιχεία από τον καταναλωτισμό, τα τυποποιημένα αγαθά, και έχει ως ήρωες και θέματά της τα μεγάλα λαοφιλή αστέρια του τραγουδιού και του κινηματογράφου.

Ρόσενμπεργκ – Σύνθεση χωρίς τίτλο

❖ Τα θέματα είναι δοσμένα με έναν ιδιάζοντα τρόπο που συχνά αντιγράφει ή και μιμείται τον τρόπο σχεδίου ή την τεχνική στις εικονογραφημένες ιστορίες (Comic Strips), στις αφίσες, στις ετικέτες, στις φωτογραφίες.

Γουόρχολ – Έλβις Πρίσλεϊ

❖ Ακόμη τα χρησιμοποιεί
αυτούσια σε έργα
σύμφωνα με την τεχνική
του κολάζ και των
μεικτών υλικών (Mixed
Media). Μια από τις
σημαντικότερες ίσως
επιδράσεις της Ποπ Αρτ
ήταν το γεγονός πως
περιόρισε τη διάκριση
ανάμεσα στις έννοιες της
εμπορικής και υψηλής
τέχνης.

Γουόρχολ – Κουτί τοματοπελτέ Κάμπτελ

Γουόρχολ – Μπετόβεν

Γουόρχολ – Μέριλιν Μονρόε

Τζονς – Σημαία

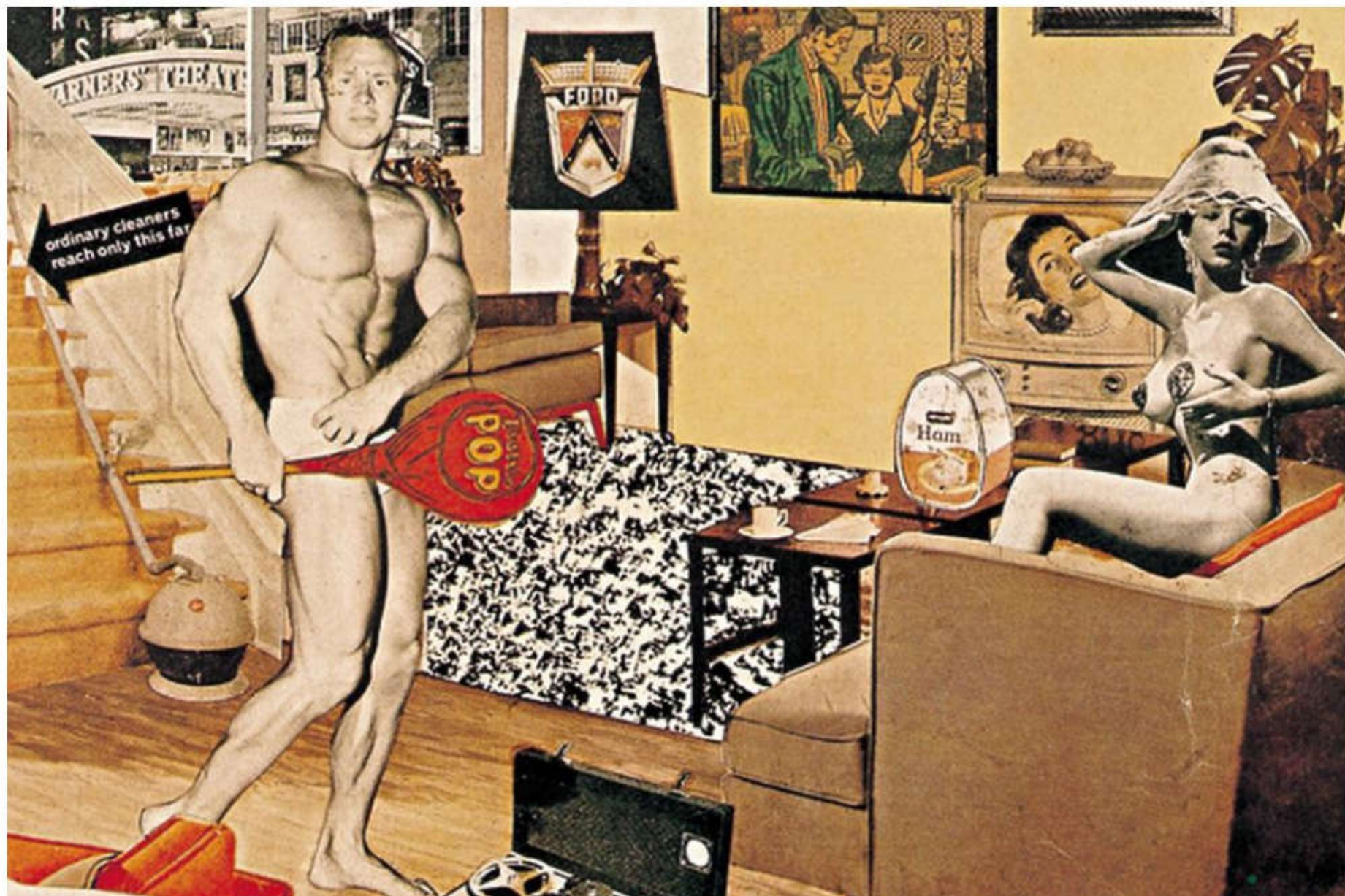
❖ Μέχρι τη δεκαετία του '60, συχνά οι Ποπ Αρτ καλλιτέχνες αποκαλούνταν και **Νεο-Νταντά** με αναφορά στο κίνημα του Ντανταϊσμού. Τα δύο κινήματα συνδέονται μεταξύ τους, κυρίως μέσω της κοινής διάθεσης να προκαλέσουν και να ανυψώσουν το καθημερινό και συνηθισμένο στη θέση του αντικειμένου της τέχνης.

Κυριότεροι εκπρόσωποι

- Γουέν Τίμποντ (1920-)
- Ρόι Λίχτενσταϊν (1923-1997)
- Ρόμπερτ Ρόσενμπεργκ (1925-2008)
- Άντι Γουόρχολ (1928-1987)
- Κλάες Όλντενμπουργκ (1929-)
- Τζάσπερ Τζονς (1930-)
- Τομ Βέσσελμαν (1931-2004)
- Πίτερ Μπλέικ (1932-)
- Πάτρικ Κόλφιλντ (1936-2005)
- Ντέηβιντ Χόκνεϋ (1937-)

Τζονς – Χάρτης

Εικ. 1. Ρ. Χάμιλτον (Richard Hamilton, 1922-),
“Τι είναι αυτό που κάνει τα σπίτια σήμερα τόσο διαφορετικά, τόσο ακαταμάχητα” (1956),
κολάζ, 0,26 x 0,25 μ., Καλιφόρνια, Ιδιωτική Συλλογή.

Βέσσελμαν – Νεκρή φύση

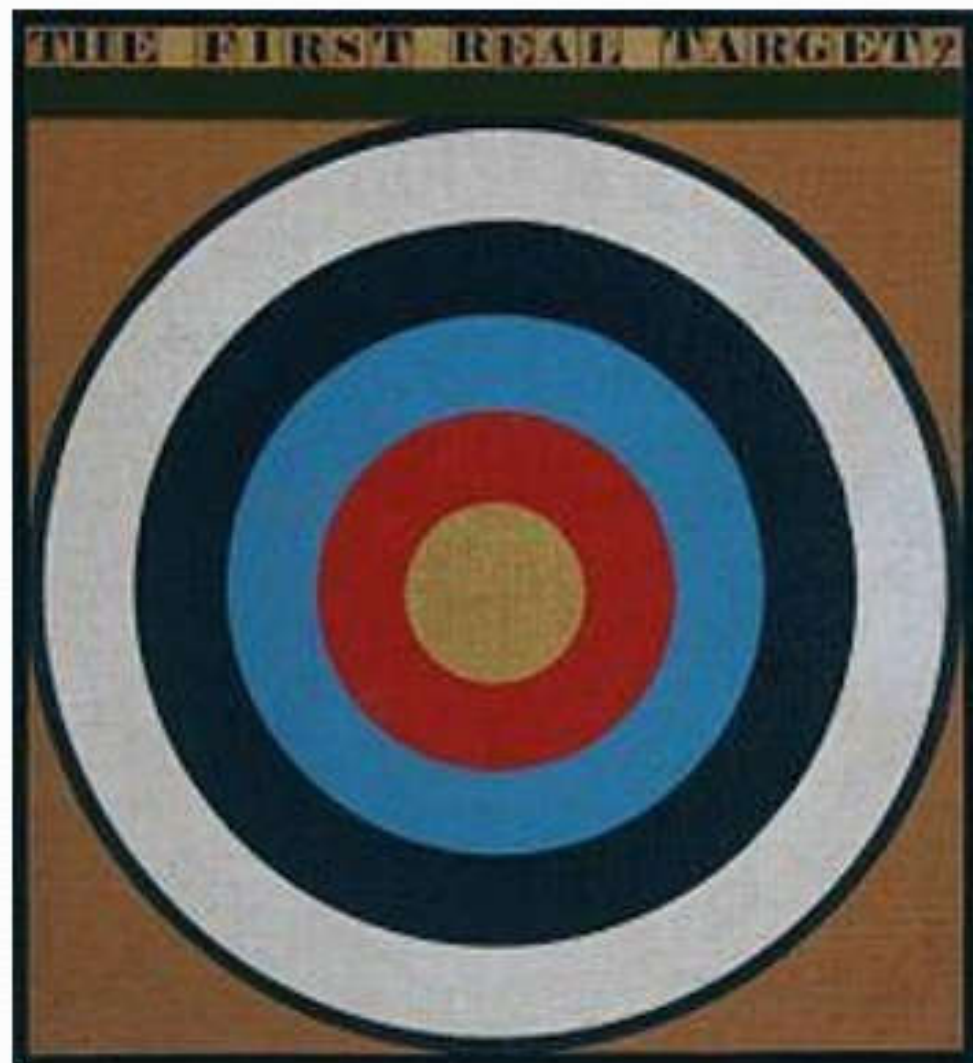
Βέσσελμαν – Γυμνό το ηλιοβασίλεμα με τις οδαλίσκες του Ματίς

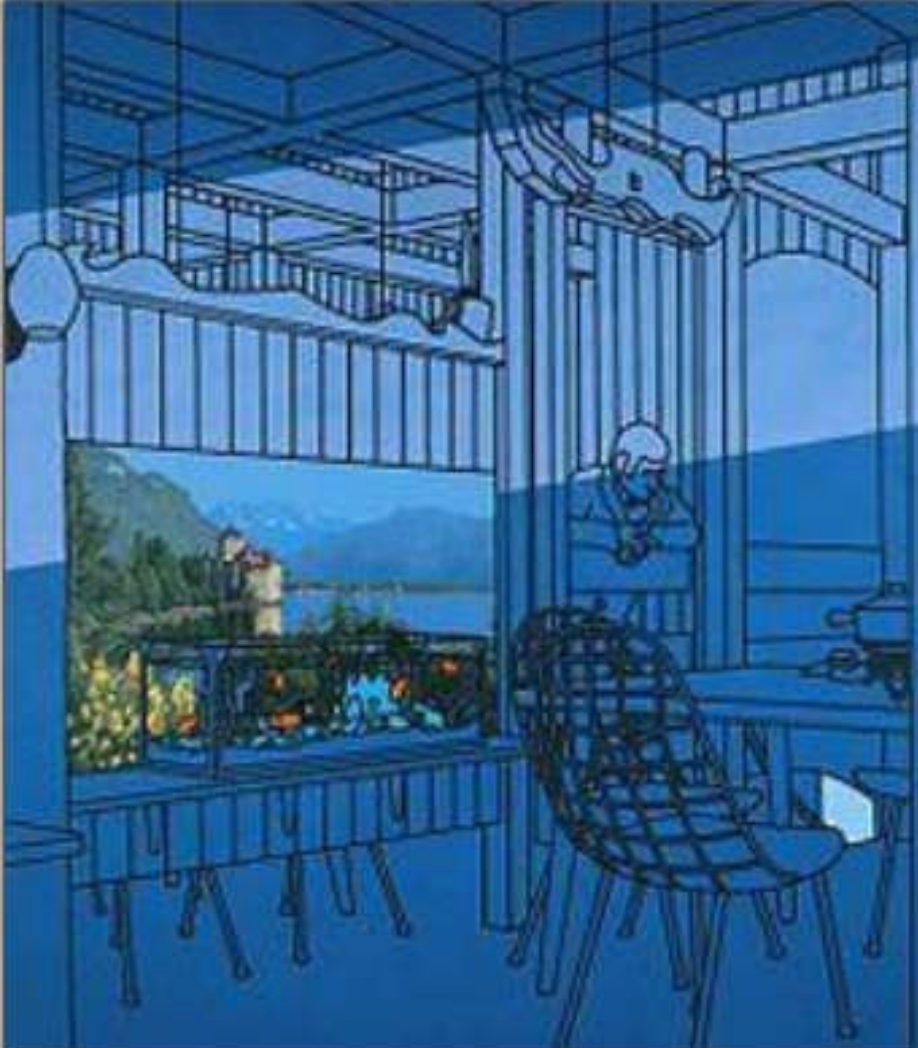
Μπλέικ – Στο μπαλκόνι

❖ Κύρια χαρακτηριστικά της Ποπ Αρτ αισθητικής αποτέλεσαν ο αυθορμητισμός, η δημιουργική υπερβολή, η ανάλαφρη διάθεση, η σάτιρα, οι έντονες χρωματικές αντιθέσεις και εν γένει η απόρριψη του παραδοσιακού. Η Ποπ Αρτ υπηρέτησε την αποκαλούμενη μαζική κουλτούρα και συνδέθηκε με ένα είδος εμπορικής τέχνης που απευθύνεται σε ένα ευρύ κοινό.

❖ Σε αντίθεση με πολλά προγενέστερα κινήματα της μοντέρνας τέχνης, η Ποπ Αρτ επέδειξε αδιαφορία σε δύσκολα, δυσνόητα ή περισσότερο εγκεφαλικά θέματα, τα οποία για τους καλλιτέχνες του κινήματος θεωρούνταν προϊόντα μιας διάθεσης ελιτισμού.

Μπλέικ – Ο πρώτος πραγματικός στόχος

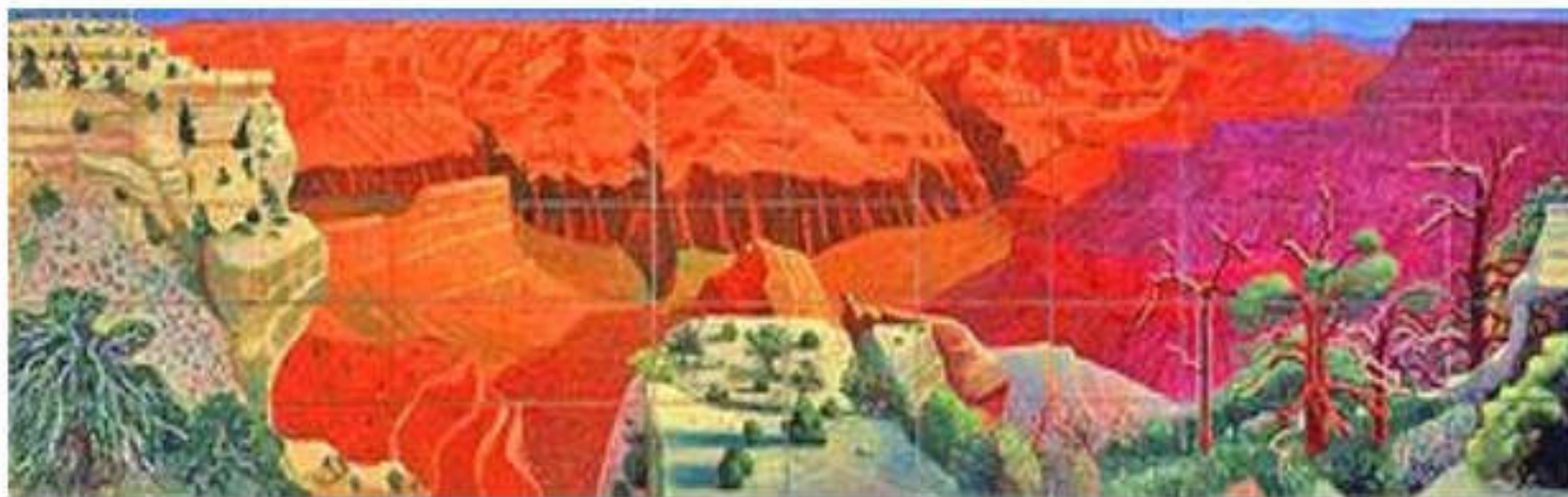

Κόλφιλντ – Μετά το γεύμα

Κόλφιλντ – Νεκρή φύση με στιλέτο

- ❖ Πίνακες με αναπαραστάσεις τενεκεδένιων κουτιών γνωστού αναψυκτικού, του Έλβις Πρίσλεϊ και της Μέριλιν Μονρόε ή ακόμα θέματα δανεισμένα από τα αμερικανικά κόμικς και τη διαφήμιση αποτελούν χαρακτηριστικό δείγμα της Ποπ Αρτ αισθητικής.

Χόκνεϋ – Ένα μεγαλύτερο Γκραν Κάνυον

❖ Αυτή η «επανάσταση» έγινε μέσα σε μια κοινωνία που χαρακτηριζόταν από την υπερβολή, την αφθονία και την εύκολη «διαθεσιμότητα» ανθρώπων και πραγμάτων. Οδήγησε ταυτόχρονα σε ριζικές αλλαγές σε συνήθειες και συμπεριφορές και σε μια νέα κατανόηση των αντικειμένων και της τέχνης. Οι εκθέσεις συνοδεύτηκαν με happenings, θεατρικές παραστάσεις αντι-διαδηλώσεων και πορείες στους δρόμους.

Χόκνεϋ – Μια μεγαλύτερη βουτιά

Λίχτενσταϊν – Κεφάλι

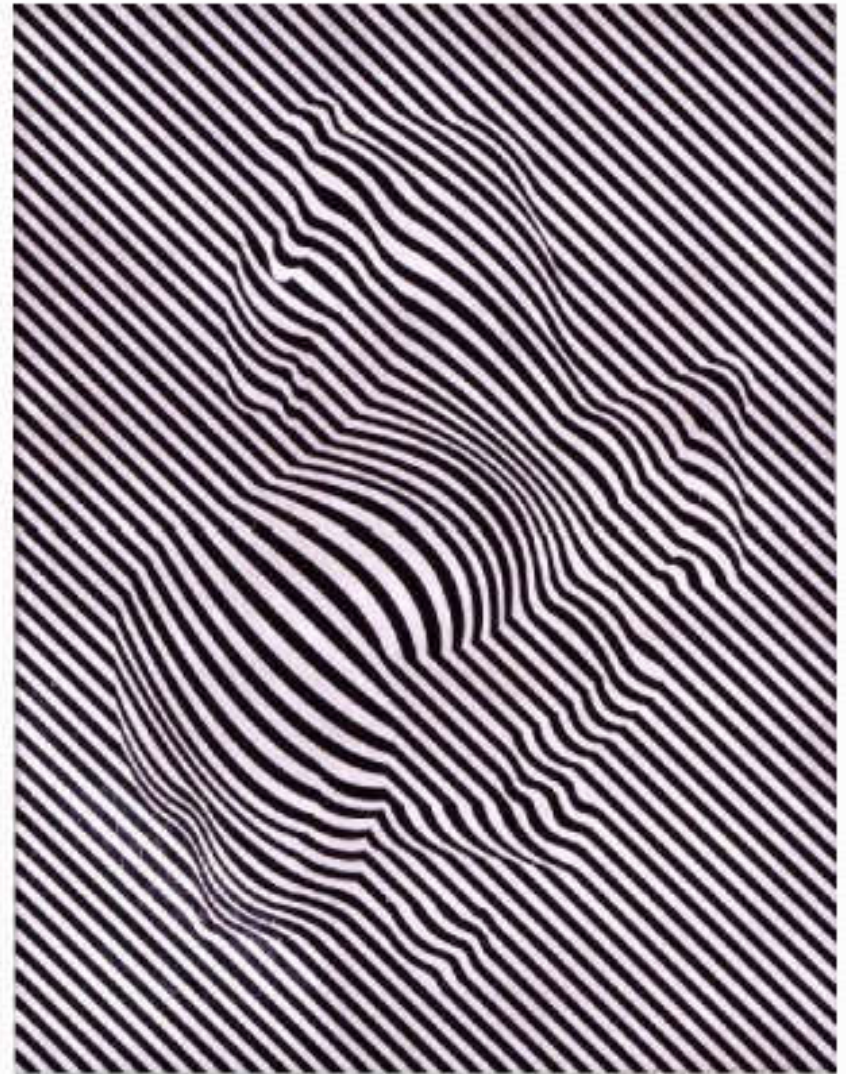
❖ Πολύ συχνά σε έργα **γλυπτικής** τα ίδια τα αντικείμενα, βιομηχανικά προϊόντα κυρίως, ενσωματώνονται μεταξύ τους για να αποτελέσουν τα Σύνολα (Assemblage) ή το καθένα από μόνο του αποτελεί ολοκληρωμένο έργο, όπως είναι τα Έτοιμα (Ready Made), επιδράσεις που ξεκινούν από τον Ντανταϊσμό.

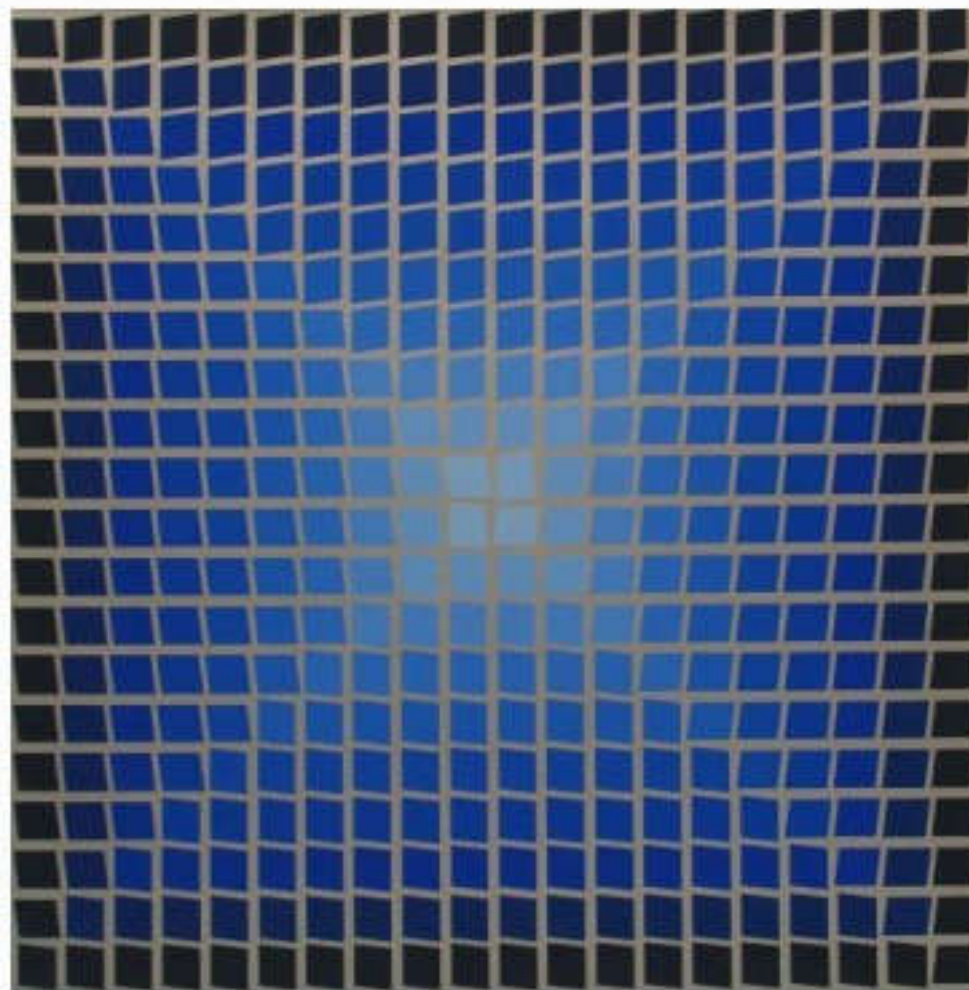
Οπ Αρτ

Op-tical Art

❖ Η **Οπ Αρτ** (από το Optical Art) είναι μια μορφή αφηρημένης, γεωμετρικής τέχνης. Κορυφώνεται γύρω στα 1960 με κύριο εκπρόσωπο τον ουγγρικής καταγωγής ζωγράφο **Βίκτορ Βαζαρέλι** και μοναδικό σκοπό έχει την πρόκληση στο μάτι του θεατή φαινομένων οπτικής απάτης.

Βαζαρέλι – Ζέβρα

Βαζαρέλι – Quazar EZ

❖ Σκοπός της Οπ Αρτ είναι κυρίως η πρόκληση του θεατή μέσω φαινομένων οπτικής απάτης και οπτικών ψευδαισθήσεων, συχνά σε ασπρόμαυρες συνθέσεις. Ως καλλιτεχνικό ρεύμα, θεωρείται σε ένα βαθμό συγγενές των κινημάτων του κονστρουκτιβισμού και του νεοπλαστικισμού.

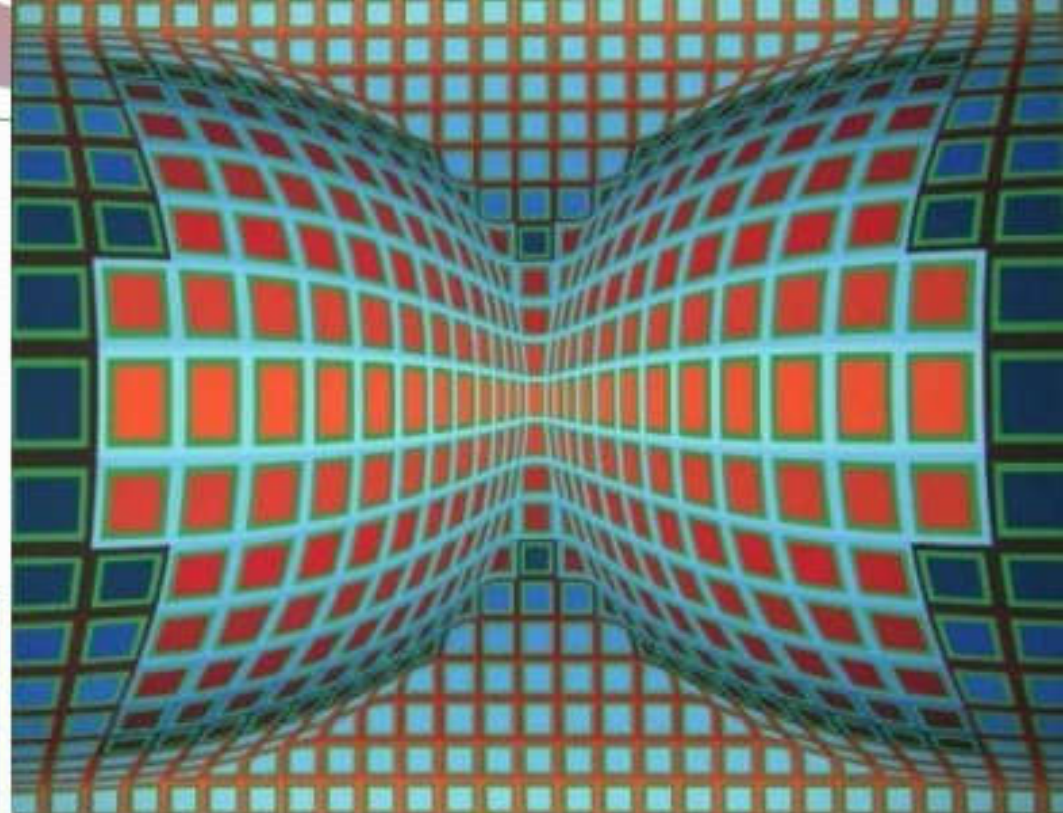
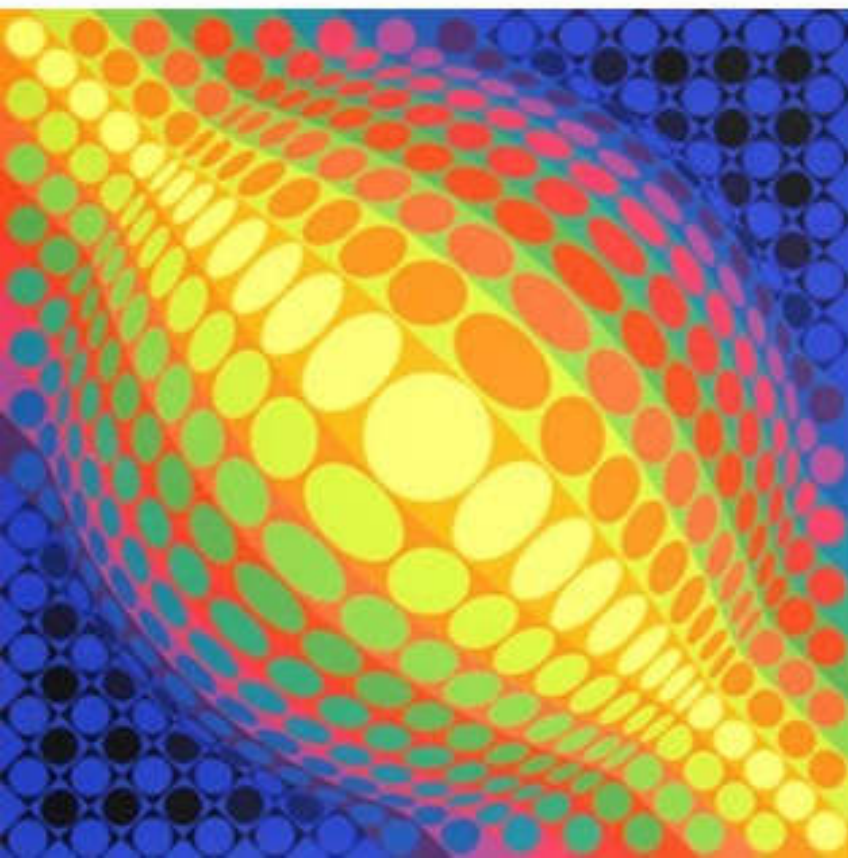
Κυριότεροι εκπρόσωποι

- Βικτόρ Βαζαρέλι (1906-1997)
- Νίκολας Σέφφερ (1912-)
- Κάρλος Κρουζ Ντίεζ (1923-)
- Χούλιο Παρκ (1928-)
- Γιάκοβ Άγκαμ (1928-)
- Ρισάρ Ανούσκιεβιτς (1930-)
- Μπρίντζετ Ράιλυ (1931-)

Βαζαρέλι – Κύκλος στην κορυφή

Βαζαρέλι – Διπλή σύνθεση σε
μπλε και κόκκινο

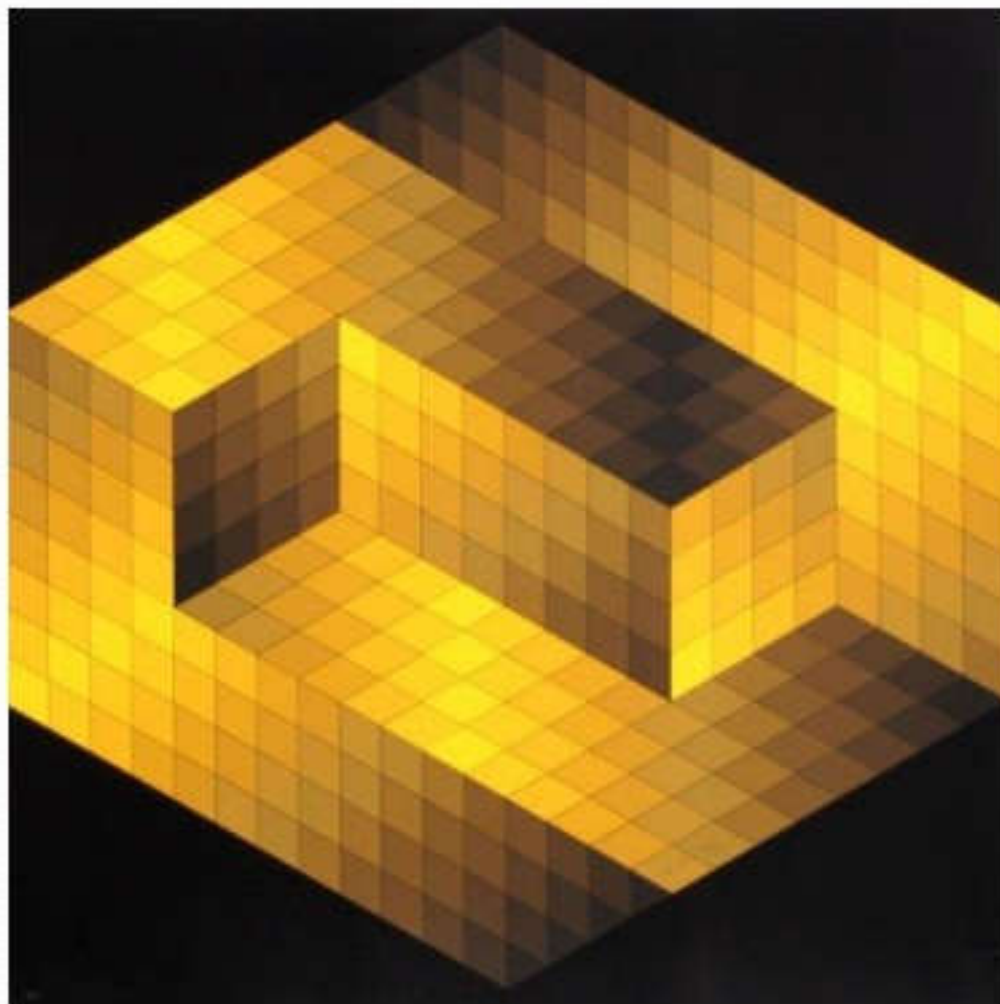
Βαζαρέλι – Σφαίρα

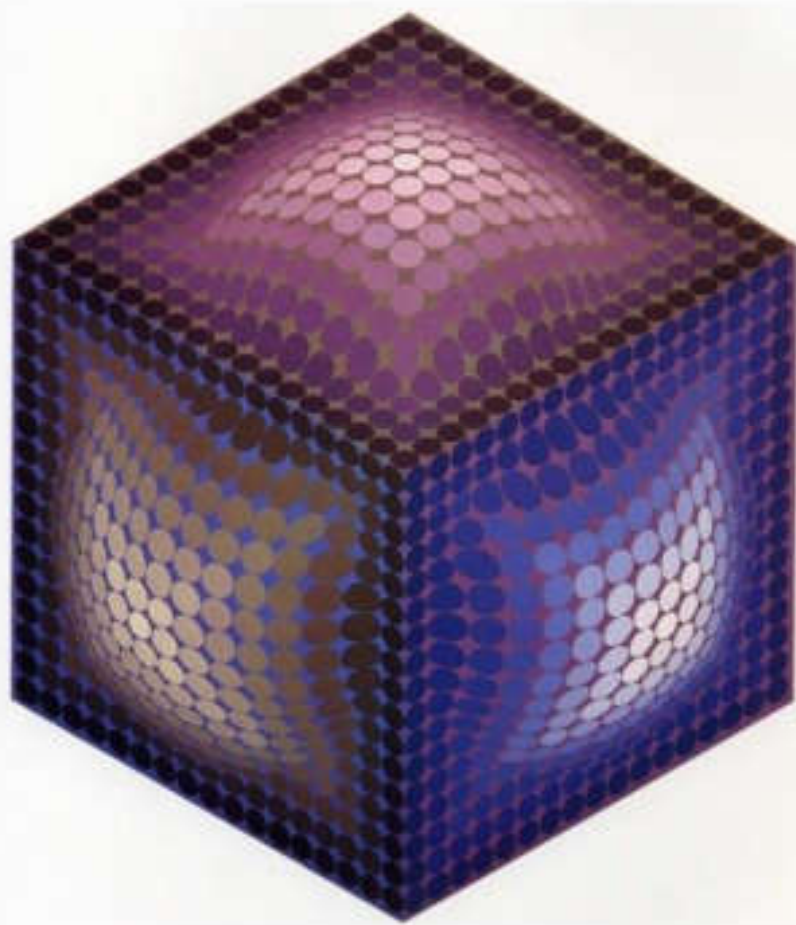
Βαζαρέλι – Δύο

❖ Ορισμένοι καλλιτέχνες και ομάδες ερευνητών δημιούργησαν ένα νέο οπτικό αλφάβητο, βασισμένο στα πιο πρόσφατα αποτελέσματα της μελέτης των ιδιοτήτων του φωτός, στους συνδυασμούς και στους κραδασμούς των χρωμάτων, στις αξίες των μεταβλητών κλιμάτων των φωτεινών, των χρωματιστών, των κινούμενων σημείων κ.ά.

❖ Επίσης, οι ζωγράφοι αυτού του κινήματος ενδιαφέρθηκαν για την φυσική και ψυχολογική δράση του χρώματος. Χρησιμοποίησαν έντονα και καθαρά χρώματα σε ερεθιστικούς για το ανθρώπινο μάτι συνδυασμούς.

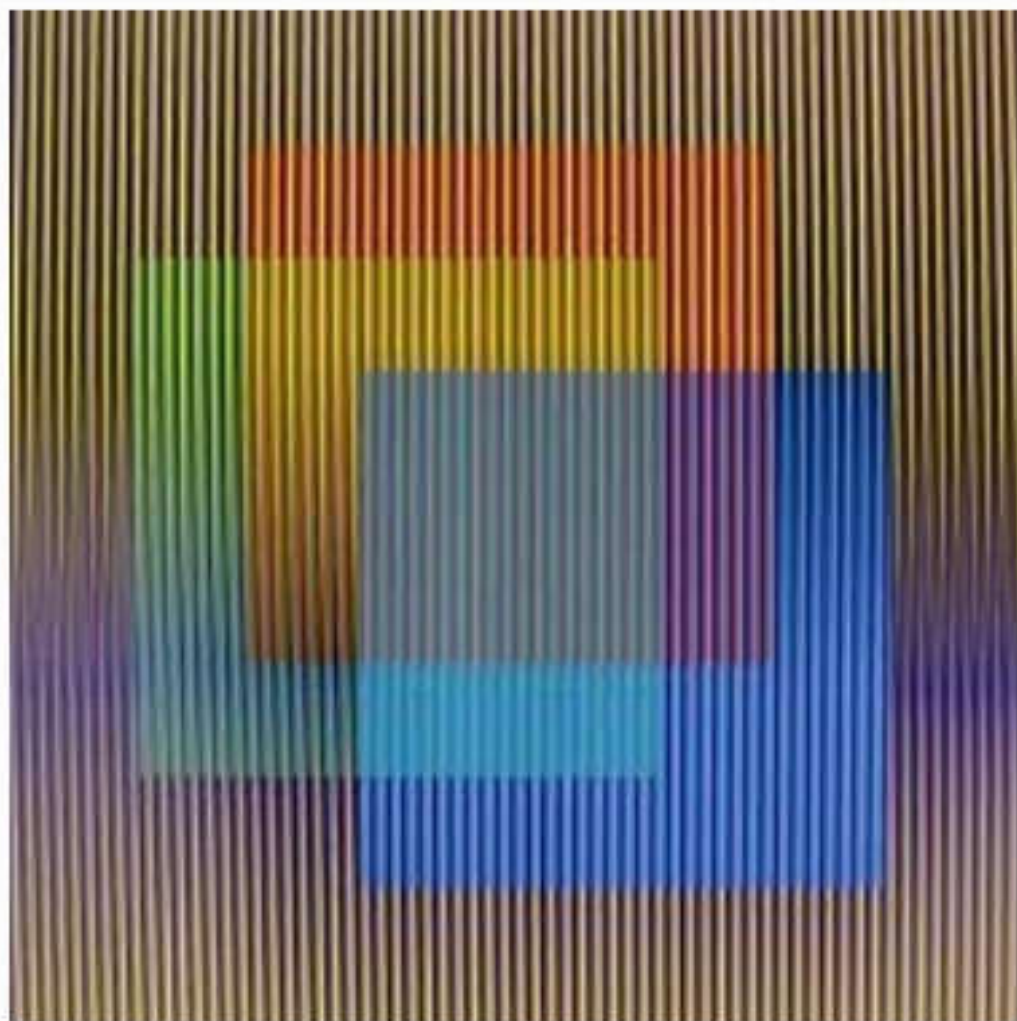
Βαζαρέλι – Μορφή 1

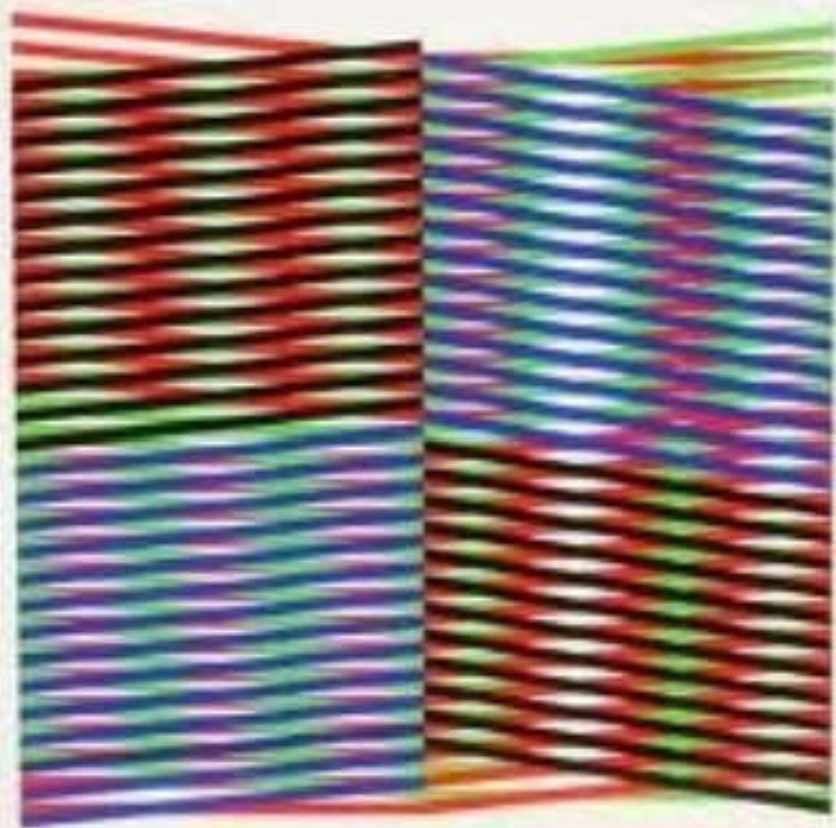
Βαζαρέλι – Xexa Domb

❖ Τα συμπληρωματικά χρώματα που τοποθετούνται κατάλληλα το ένα πλάι στο άλλο σε αυστηρά σχεδιασμένα γεωμετρικά σχήματα, σε ζώνες ή κυματιστές ή άλλες ραβδώσεις, ή ακόμη η χρήση μαύρου-άσπρου, αλλά και η εναλλαγή και η επανάληψη τετραγωνιδίων χρωματιστών ή μαυρόασπρων σε διαφορετικά μεγέθη, προκαλούν ψευδαισθήσεις πως τα σχήματα κινούνται στο καναβάτσο, πως τα χρώματα πάλλονται, τρέμουν, πως τα μοτίβα μεταβάλλονται.

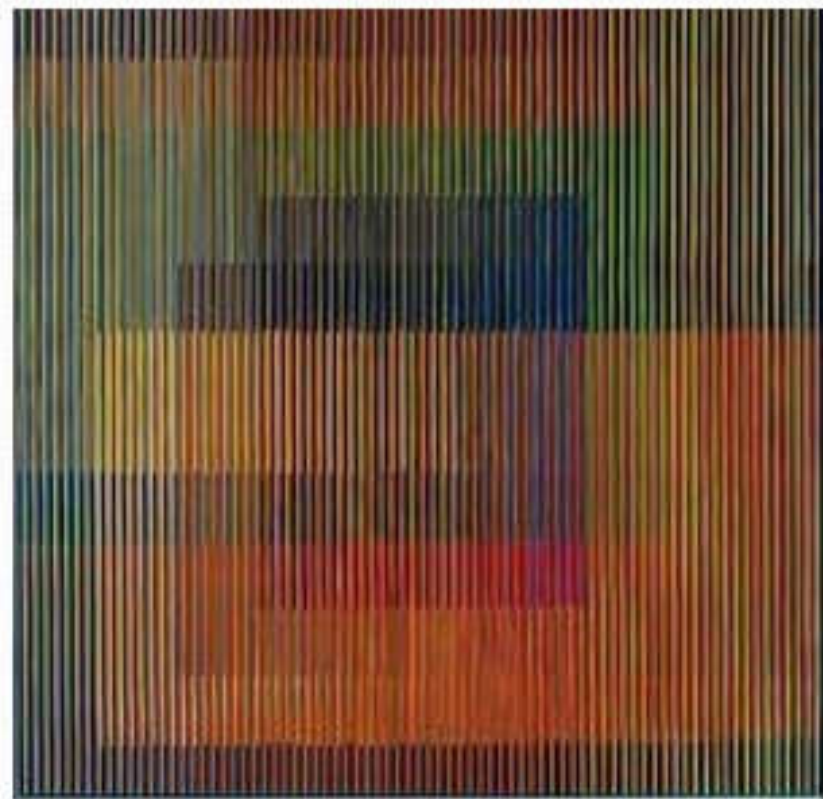
❖ Το ουσιαστικό έργο τέχνης είναι η ιδέα που θέλει να εκφράσει ο καλλιτέχνης και όχι ένα φυσικό αντικείμενο που αποτελείται από μουςαμά και μπογιά.

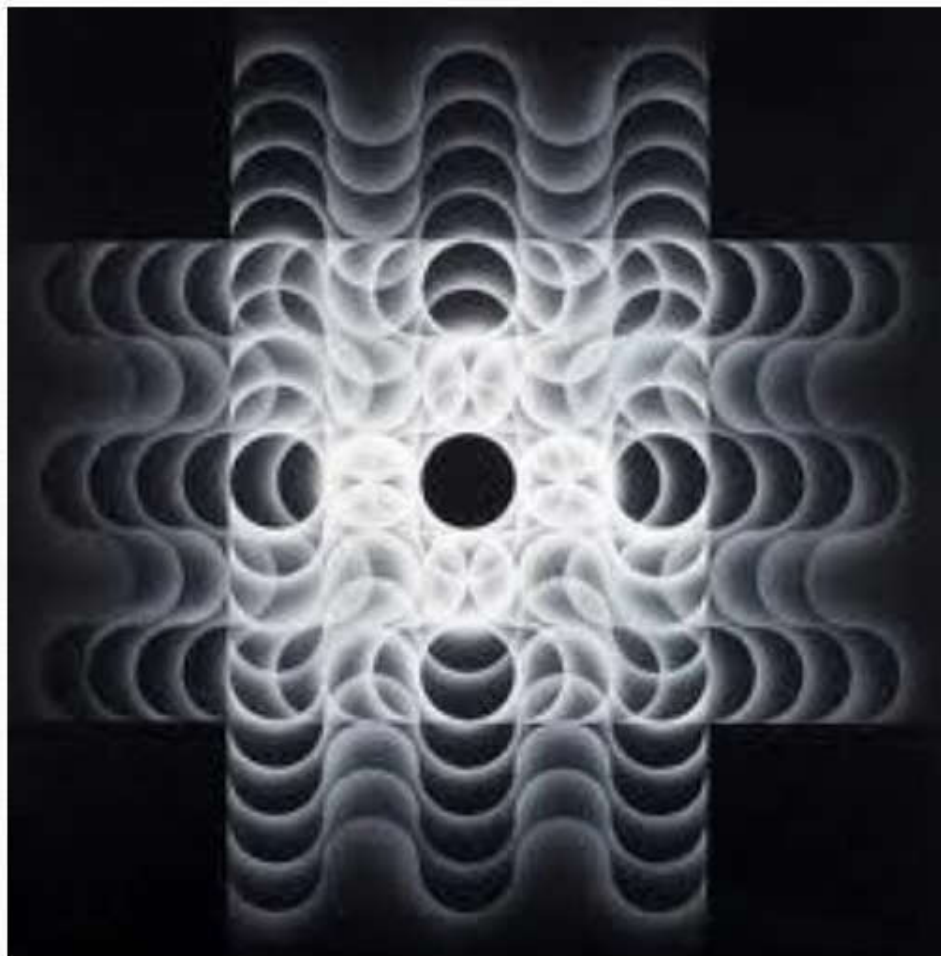
Ντίεζ – Πρόσθετο χρώμα

Ντίεζ – Χρώματα 2

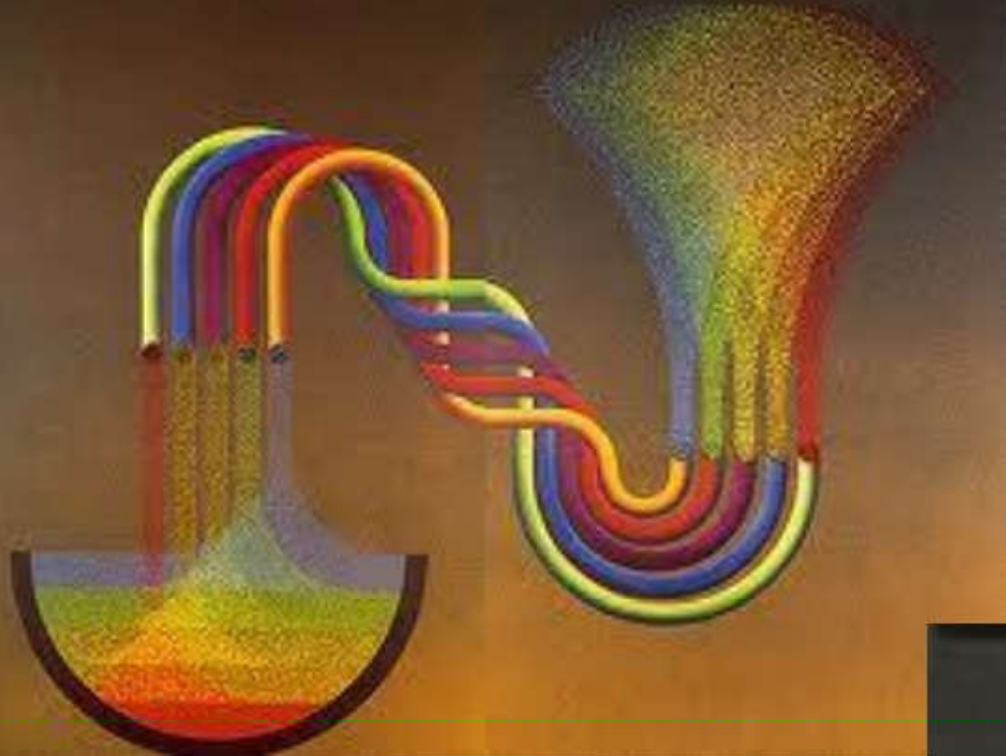

Ντίεζ – Φυσικοχρωμία

Παρκ – Διαμόρφωση

❖ Η ιδέα αυτή υλοποιημένη από επίπεδα, αφηρημένα γεωμετρικά σχήματα, αυστηρή μαθηματική οργάνωση, και επίπεδα καθαρά χρώματα, μπορεί στη συνέχεια να προβληθεί, να αναπαραχθεί και να πολλαπλασιαστεί σε διάφορες μορφές (βιβλία, ταπετσαρίες, γυαλί, ψηφιδωτό, κινηματογραφικό φιλμ, τηλεόραση κτλ).

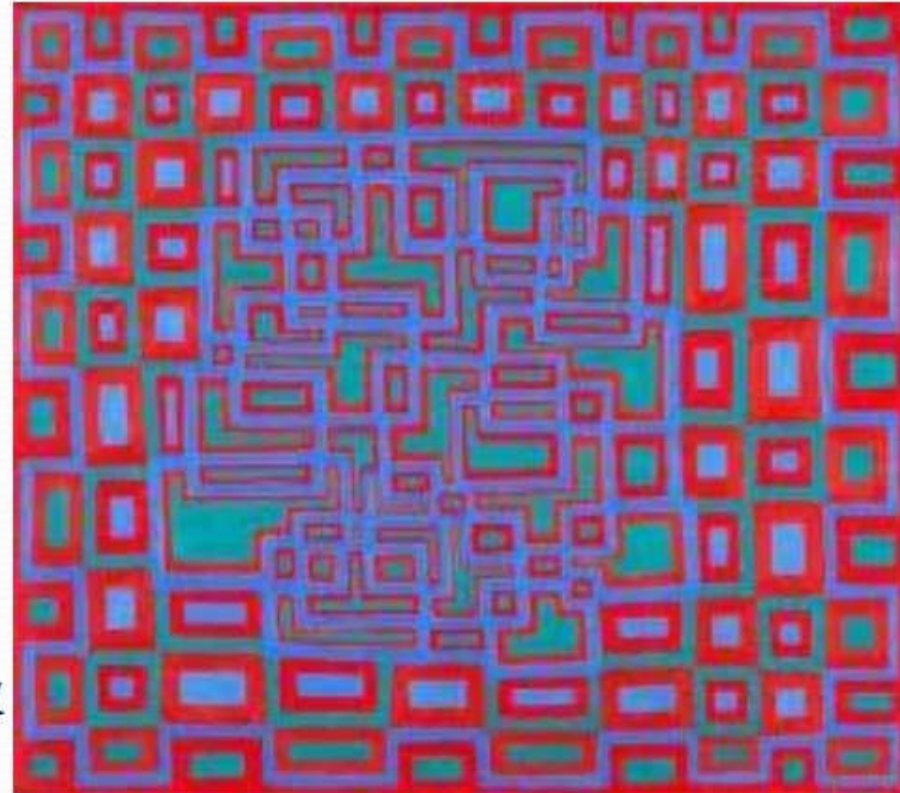

Παρκ – Αλχημεία

Παρκ – Αστάθεια

Ο καλλιτέχνης χρησιμοποίησε τυποποιημένα χρωματικά σχήματα, όπως τετράγωνα, τρίγωνα, ρόμβους, παραλληλόγραμμα, κύκλους, άλλοτε μετωπικά και άλλοτε με μικρή κλίση, με λαμπερά χρώματα που δημιουργούν έντονες αντιθέσεις πάνω σε ένα χρωματικό φόντο που είχε την ίδια λαμπρότητα, προκειμένου να δημιουργήσει την ψευδαίσθηση κίνησης και να πετύχει τη μεταμόρφωση των αφηρημένων δομών.

Ανούσκιεβιτς – Χωρίς τίτλο 2

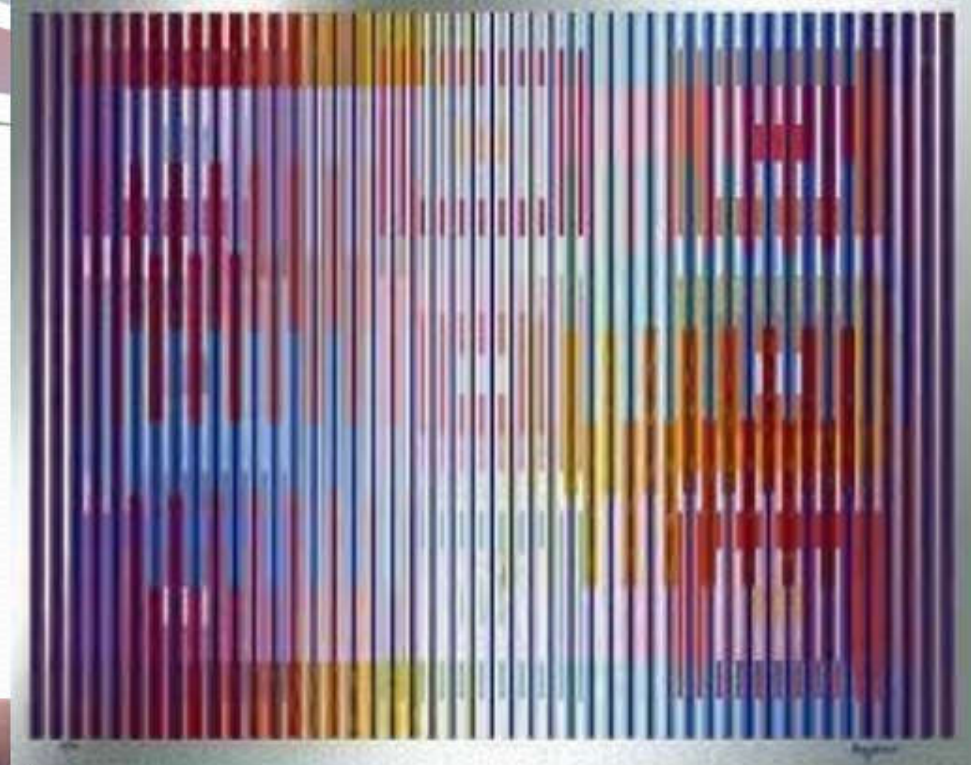

Άγκαμ – Σολφέζ σύντηξης

❖ Στην Οπ Αρτ ανήκει και μια άλλη μορφή έκφρασης που περιλαμβάνει ζωγραφικά ανάγλυφα σαν αυτά του **Γιάκοβ Άγκαμ** που η κινησιακή τους δράση εκδηλώνεται όταν ο θεατής κινείται μπροστά σε αυτά.

Η ιστορία της Κινητικής τέχνης που έχει τις πηγές έμπνευσης της στις μηχανές, στις μαριονέτες κτλ. κορυφώνεται στη δεκαετία του 1950 σε έργα γλυπτικής που ενσωματώνουν κίνηση, ήχο, φως, χρώμα, φόρμα.

Άγκαμ – Άπειρη πρόσβαση

Άγκαμ – Γεωμετρική λιθογραφία

❖ Ένας από τους σπουδαιότερους εκπροσώπους του είδους είναι ο **Νίκολας Σέφφερ**, ο οποίος χρησιμοποιεί μάλιστα ηλεκτρικά μοτέρ και ηλεκτρονικούς υπολογιστές που κινούν τα μέρη του έργου βάσει ενός προγράμματος.

Σέφφερ – Κρόνος 10

Σέφφερ – Πύργος
«Κυβερνητικό Φως»

Σέφφερ – Κατασκευή

Εικ. 26. Τάκης (Βασιλάκης) (1925-),
“Φωτεινά σινιάλα (Βίδα Αρχιμήδη)”
(1985), επτά σινιάλα από ατσάλι, αλουμίνιο,
γυαλί, ηλεκτρικό σύστημα, ύψος 2,5-3 μ.,
Παρίσι, Ιδιωτική Συλλογή.

Ο Έλληνας καλλιτέχνης, για να δημιουργήσει κινητικά έργα, χρησιμοποίησε τους ηλεκτρομαγνήτες. Οι κινήσεις στο έργο του προκαλούνται από τις ελκτικές δυνάμεις μεταξύ των μαγνητών. Δούλεψε επίσης και με το φωτοβολταϊκό τόξο' σ' αυτή την περίπτωση η κίνηση δημιουργείται με τη μετατροπή του φωτός σε ηλεκτρική ενέργεια και της ηλεκτρικής σε μηχανική (κινητική) ενέργεια,

μέσω κινητήρα. Πρέπει να επισημανθεί ότι οι μορφές στο έργο του καλλιτέχνη δεν είναι αυτοσκοπός. Οι κινήσεις των μορφών είναι η ουσία του έργου του.

Εικ. 15. Τζ. Κόσουθ (J. Kosuth 1945-),
“Μία και τρεις καρέκλες” (1965),
μεικτά υλικά,
Ν. Υόρκη, Μουσείο Μοντέρνας τέχνης.

Ο καλλιτέχνης δημιουργεί ένα σημειολογικό ισοδύναμο ανάμεσα σε μια πραγματική καρέκλα, τη φωτογραφία της και τη φωτογραφική μεγέθυνση του ορισμού της όπως προσδιορίζεται στο λεξικό.

Το κοινό καλείται να σκεφτεί σε ποια μορφή από τις τρεις βρίσκεται η ταυτότητα του αντικειμένου. Στο αντικείμενο το ίδιο, στην αναπαράστασή του ή στη λεκτρική περιγραφή του.

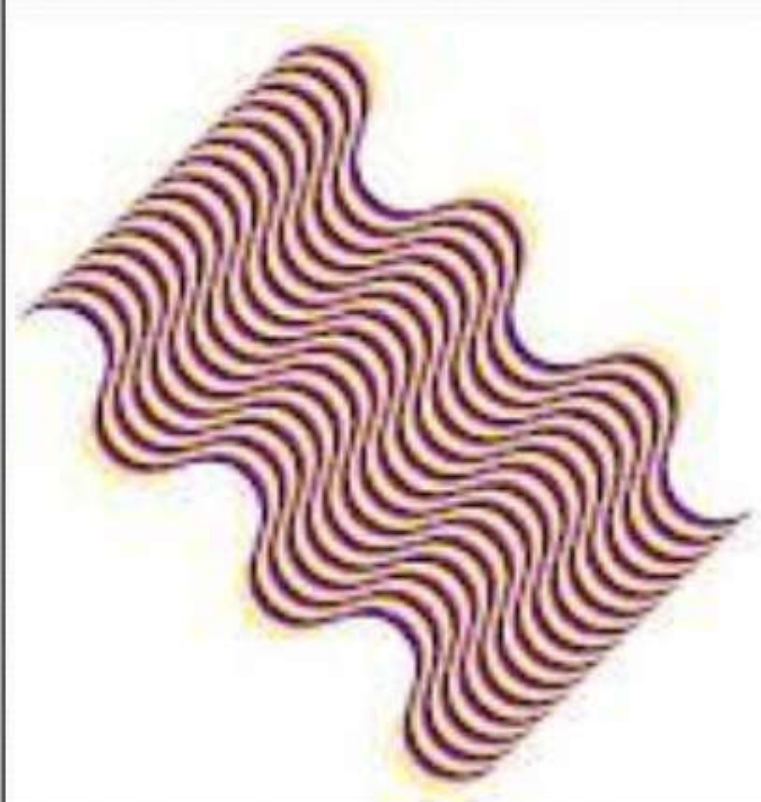
Εικ. 30. Γ. Κουνέλλης
(1936 }, Χωρίς Τίτλο
(1969-2017),
Δώδεκα ζωντανά άλογα,
φωτογραφία, Ρώμη.

Αντιδρώντας στην τέχνη που “υποτάχθηκε” στην καταναλωτική κοινωνία, η Arte Povera, η Φτωχή Τέχνη, επεδίωξε να εκφραστεί με φυσικά υλικά - πηλό, κάρβουνο, πέτρα, υφάσματα, ζώα - ή με το περιβάλλον ή ακόμα και με τον ίδιο τον άνθρωπο. Στόχος της είναι μια τέχνη που να εκφράζεται με το παρόν, με την εμπειρία του θεατή, με το “βίωμα” της τέχνης. Ο Κουνέλλης “βγάζει” το έργο από το κάδρο. Το στήνει στο χώρο της έκθεσης, και ο θεατής καλείται να μπει μέσα σ’ αυτό “...’Ηθελα απλώς να δείξω ολόκληρο το χώρο, με τα άλογα τοποθετημένα σε συγκεκριμένες αποστάσεις στην περίμετρο της γκαλερί”, περιγράφει ο ίδιος. Χρησιμοποιώντας άλογα, παπαγάλους, το ίδιο το ανθρώπινο σώμα, ο καλλιτέχνης καταργεί τη διάκριση ανάμεσα στην τέχνη και στη ζωή.

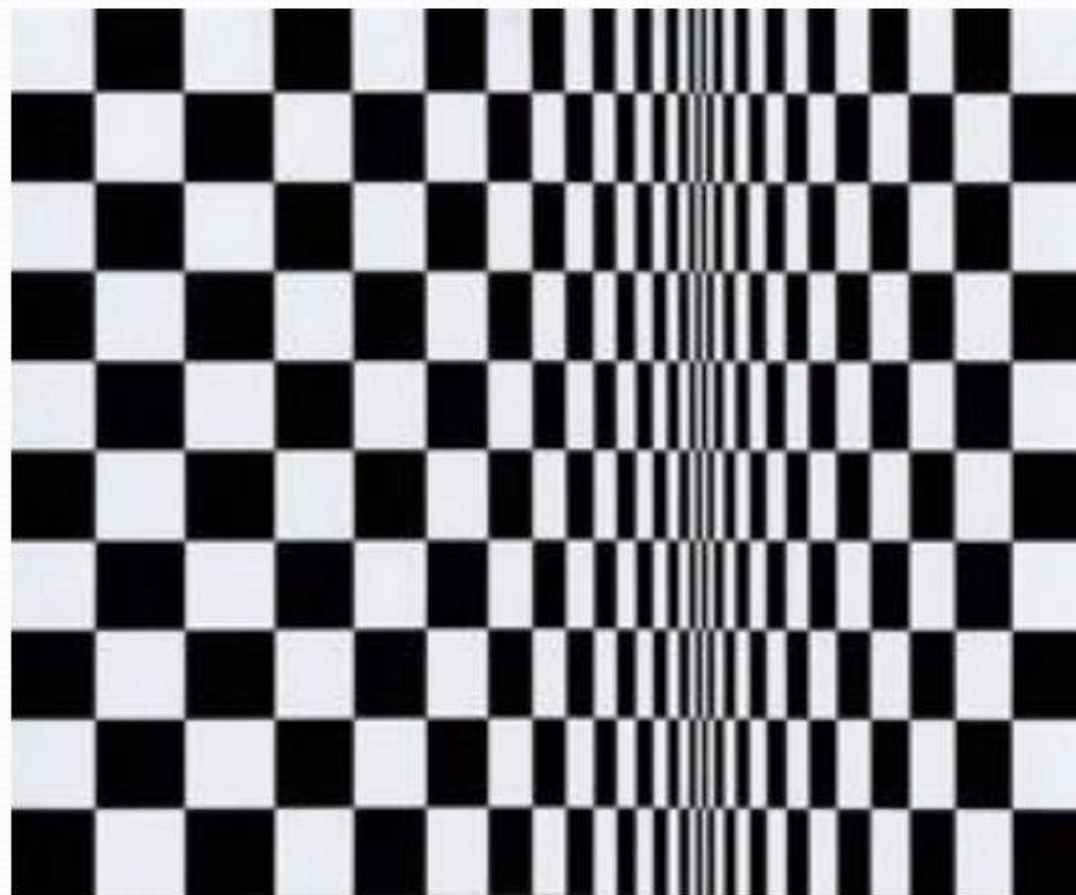
❖ Μια ακόμη σημαντική καλλιτέχνης της οπτικής τέχνης είναι η Βρετανή ζωγράφος **Μπρίντζετ Ράιλυ**. Η καλλιτέχνης χρησιμοποιώντας λευκό, μαύρο και αποχρώσεις του γκρι, με παραλλαγές χρωματικών τόνων και επαναλαμβανόμενα μοτίβα, μετωπικά ή παραμορφωμένα σε διάφορες γωνίες, πετυχαίνει να κάνει το επίπεδο του πίνακα να κυματίζει και να πάλλεται μπροστά στα μάτια του θεατή.

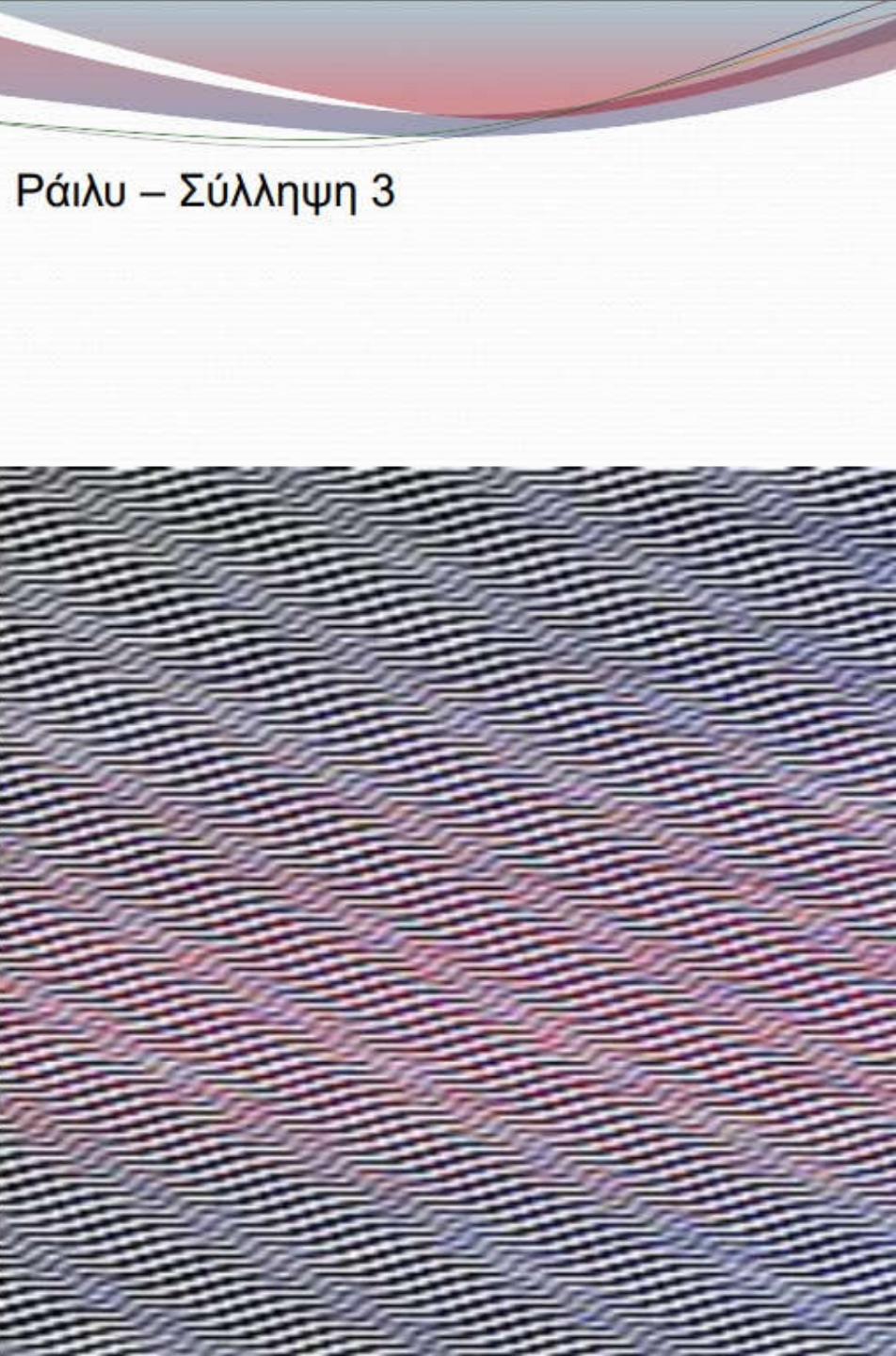
Ράιλυ – Γραμμή

Ράιλου – Αυγή 2

Ράιλου – Κίνηση σε τετράγωνα

Ράιλυ – Σύλληψη 3

Ράιλυ – Καταρράκτης 3